

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Francisci Tvrriani Societatis Iesv, Aduersùs Magdeburgenses Centuriatores pro Canonibus Apostolorum, & Epistolis Decretalibus Pontificum Apostolicorum, Libri Quinq[ue]

Torres, Francisco de

Coloniae, 1573

VD16 T 1629

Cap. III. Defensio doctrinae de fide & iustificatione in epistola 1.
Clementis, ex testimonijs scripturae, ab eodem Clemente ibidèm citatis. Et
quemadmodùm ex eis redarguatur commentum ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-29685

Qui sint illi
voluntariè
peccantes,
quibus nõ sit
relicta hostia
pro peccatis.

co numeravit, quorum precibus Deum iritari ait. Quamobrem vitandas esse eorum oblationes, vt oblationes meretricis ex mercede turpitudinis, & vt precium canis, qui, propter immunditiam, non poterat Deo offerri. Declarat autem adhuc magis paulò post cap. 8. quales tandem isti sint, quos dixit, Pro quibus non liceat sacrificium facere: nec ab eis rursus oblationes accipere. Sic enim ait: Ab excommunicatis nè accipiatis, priusquam membra ecclesiæ fiant. Hi igitur sunt, quos sine vlla dubitatione scire possumus velle in peccato esse, quos Apostolus voluntariè peccantes vocat, quibus non relinquatur hostia pro peccatis. Non enim dixit, Qui voluntariè peccarunt: sed peccantibus, pro quibus, ait beatus Ioannes, Non dico, vt oret quis: quod vsque in hodiernum diem seruat ecclesia catholica, sicut à sanctis Apostolis accepit, vt cum eiusmodi peccatoribus excommunicatis, nec in orationibus, nec in sacrificijs communicet. Qui igitur postquam per sanctum baptismum semel fuerint illuminati, accepta noticia veritatis, iuste & secundum ordinem pro peccatis suis ab ecclesia excommunicati, ad Deum per penitentiam & dignam satisfactionem conuerti noluerint, non iam pro eis hostiam offerre liceat. His enim clarè Apostolus pronunciauit, non relinqui hostiam pro peccatis, sed terribilem quandam expectationem iudicij, vt vobis. Sed vtinàm meliora & viciniora salutis, sicut Apostolus de quibusdam ait, aliquandò sperare possimus, tametsi ita loquimur. Quod ergò dixit Alexander Pont. epist. 1. quos vos Magdeb. impiè & hæreticè accusatis, precibus & oblationibus peccata delere & consumere sacerdotes, secundum Pauli scripturam & Apostolorum traditionem, & ecclesiæ catholicæ doctrinam, dixit. Quare cum vos tantam symphoniam & conuenientiam scripturæ sanctæ, Apostolicæ traditionis, ecclesiastici vsus, & authoritatis antiquissimi patris ac martyris Alexandri Pontificis videatis, si tamen videtis, qui fidem amifistis, & lumen rationis tenebris errorum oppressum habetis: quomodò non erubescitis, vel potius à faciè Domini non contremiscitis? Non enim iam epistolam Alexandri Pontificis accusatis, sed epistolas Pauli, in quibus penitentia cum satisfactioe, vt iam demonstratum est, miscetur, & hostia relinquatur non voluntariè peccantibus. Sed respondeamus ad reliqua.

Defensio doctrinæ de fide & iustificatione, in epistola 1. Clementis, ex testimonijs scripturæ ab eodem Clemente ibidem citatis. Et quemadmodum ex eis redarguatur commentum Magdeburgensium de fide, quòd sit in doctrina Petri apud Clementem sola noticia Symboli. Et quòd eisdem testimonijs scripturæ à Clemente citatis euidenter refellatur dogma hæretic. de iustificatione ex sola fide. Et quòd tradunt, fidem peccatis mortalibus amitti, neque posse fidem solam sine charitate in homine reperiri, contra scripturam esse.

Cap. 4.

DE

DE iustificatione (inquiunt) Clemens epist. 1. 3. 4. & alij passim non rectè docent. Nam Clemens epist. 1. valdè ineptè & frigidè loquitur: & se ità declarat, quòd sentiat, fidem significare solam notitiam symboli, & tantùm initium ac fundamentum salutis. deindè, non gratis propter Christum absque operibus sola fide nobis salutem contingere docet. ait enim, per temporalia officia nos æterna gaudia mereri. Item confessio- ne, quæ sacerdoti fit, fide & bonis operibus æterni ignis pœnas nos effugere, & ad perpetuæ vitæ præmia nos peruenire debere. Eph. 4. Repletos bonis operibus, hæredes vitæ æternæ effici asserit. Et quidem Petrum sic docuisse, impudentissimè asseuerat, cum tamen acta Apostolorum & epistol. Petri apertè testentur, quòd gratis absque operibus sola fide peccatores pœnitentes iustificari docuerit. Act. 2. interrogatus à Iudæis, quid facere deberent, vt effugerent iram Dei, inquit: Delictorum pœnitentiam agite, & baptizetur vnusquisq; vestrum in nomine Iesu Christi in remissionem peccatorum. & Act. 4. Nec est in alio quoquam salus: nec est aliud nomen sub cælo datum inter homines, in quo oporteat saluos fieri. Act. 10. Huic testimonium perhibent omnes prophætæ, &c. & 1. Petri 1. Virtute Dei custodimini per fidem ad salutem.] Hactenus quæ centuriatores annotârunt. Excutiamus nos singula, ostendamusq; verissima esse, & cum scripturis sanctis congruere, quæ beatum Petrum docuisse Clemens dicit: contra verò, quæ centuriatores obijciunt, partim falsa esse & contra sanctas scripturas, partim ab ipsis ficta: quale est illud, quòd se (inquiunt) ità declarat, quòd sentiat, fidem significare solam notitiam symboli, & tantùm initium ac fundamentum salutis. Doctrina ergò beati Petri hæc erat, vt Clemens testatur & narrat: Omnes homines, inquit, qui Christiano censentur vocabulo, patrem, filium, & spiritum sanctum, vnum Deum & Dominum, veraciter credere & confiteri. Vt autem declararet, quid esset veraciter credere & confiteri, nè quis suspicaretur, fidem esse solam notitiam symboli, vi isti fingunt declarasse Clementem, addit, Eumq; tota mente, & toto corde, & tota virtute diligere, & proximos suos tanquam seipsum, docibilesq; esse vsque ad perfectam doctrinam ad hæc perficienda summoperè oportet, & quæ sequuntur. Vt iam veraciter credere & confiteri, non sit, solam notitiam symboli habere, id est, credere & ore confiteri, factis autem negare, sicut de quibusdam dicit Apostolus, sed etiam eum, in quem credimus, toto corde & tota mente diligere. & paulò pòst, & quod in primordio, inquit, eiusdem symboli præponitur, Credo in Deum patrem omnipotentem, præclarum fidei testimonium & fundamentum in prima fronte monstratur. Nec hîc fidem declarat esse solam notitiam, & assensum symboli. subiungit enim, Quia saluus esse poterit, qui rectè crediderit. non autem continuo rectè credit in Deum, qui solam notitiam Dei habet. Deniquè quam fidem diceret, nè quis malè interpretaretur, vt nunc Magdeburgenses interpretantur: declarat, subiungens testimonia scripturæ. Ex quibus

H h h doce-

docebimus non ita se declarasse Clementem, ut isti loquantur, quasi fides esset sola notitia symboli: nec id solum, sed etiam docuisse, fidem, quae iustificat, non esse fidem solam, sed fidem cum charitate, quae illam perficit. Ut iam hic non solum beati Petri doctrinam & Clementis epistolam, contra Magdeburgenses defendamus, sed simul etiam peruersum dogma Luteranorum refellamus, & contra scripturas sanctas pugnare demonstremus. Credere enim (inquit) oportet accedentem ad Deum, quoniam corde creditur ad iustitiam, & ore fit confessio ad salutem. Unde ait Propheta: Credidi, propter quod locutus sum. & illud, iustus ex fide uiuit: & Nisi credideritis, non intelligetis. Haec sunt testimonia, quae in Petri doctrina apud Clementem citantur, quae vos Magdeburgenses tum de mendacio, tum de errore vestri falsi dogmatis de iustificatione ex sola fide, redarguunt. Docemus ergo de qua fide in his testimonijs, in doctrina Petri recitatis, scripturae sanctae loquebantur, ut de eadem fide locutum esse beatum Petrum in sua de fide symboli doctrina, necesse sit intelligere: siquidem ad comprobandum quae de fide symboli tradebat, illa ipsa testimonia produxit. Ac primum quidem, quod Paulus dixit in epistola ad Hebraeos, Accedentem ad Deum credere oportet: de fide, qua Deo placeamus, intelligendum esse, idem Apostolus in eodem loco declarat: Dixerat enim de Enoch, quod ante translationem testimonium habuisset, placuisse Deo. Testimonium verò, quod habuit, illud est, quod scriptura Genesim testatur, inquit: Ambulauitque cum Deo, & non apparuit. Ambulasse autem cum Deo, non significat, notitiam tantum habuisse Dei, aut fidem operibus nudam, sed ex fide operatum esse mandata Dei, in quibus tanquam in vijs Domini, qui ambulat, is dicitur placere Deo. Si igitur ambulare cum Deo, non est credere tantum, quis enim hoc somniet? sed est fidem simul in vijs Domini, id est, in mandatis eius per dilectionem exercere & operari: ergo non ex fide tantum, sed ex operibus per fidem Deo placeamus. Per fidem igitur versantem in vijs mandatorum Dei, in quibus Enoch ambulauit: idem iustificatus fuit, & meruit transferri. Postquam verò dixit Apostolus de Enoch, habuisse ante translationem testimonium placuisse Deo: subiungit, Sine fide autem impossibile est placere Deo. Quod si ambulare sic cum Deo, testimonium scripturae fuit, placuisse Deo, & sine fide placere Deo non potuit: ergo ambulare cum Deo, erat habere fidem Dei, ac simul per fidem mandata eius operari, quae sunt viae Domini, in quibus ambulare oportet, si volumus cum Enoch à morte ad vitam transferri, id est, iustificari. iustus enim ex fide, quae per dilectionem exercetur, uiuit: Haec enim est, quae in Christo valet, ut Apostolus testatus est. Rursus, postquam dixit Apostolus, Sine fide enim impossibile est placere Deo, subiungit continuo: Credere enim oportet accedentem ad Deum, &c. Ergo necessario sequitur ratione conexi, ut eam fidem dicat oportere eum habere, qui ad Deum accedit, de qua dixerat, Sine fide autem impossibile esse placere Deo. Quae cum sit,

sicut

Heb. 11.

Rom. 10.

Psal. 115.

Rom. 1.

Abic. 2.

Esa. 7.

Magd. quomo

do simul hic

et calumniae

rum et men-

daciõnũ, et ex-

toris apertis

conuincuntur.

Heb. 11.

Gen. 5.

Gal. 5.

sicut demonsttrauimus, non sola fides hominis, sed fides hominis ambulantis cum Deo, id est, operantis voluntatem Dei: consequens necessariò est, vt doctrina hæc Petri, in qua hoc testimonium Pauli citatum est, fidem, de qua loquitur, non declaret, sicut Magdeburgenses fingunt, esse solam notitiam symboli: sed potius fidem illam Deo placentem, de qua ibi Apostolus loquitur, id est, quæ est cum operatione mandatorum Dei. Aliud testimonium in doctrina Petri citatum, est illud Pauli: Quoniam corde creditur ad iustitiam, ore fit confessio ad salutem. Sed videamus, collatis scripturis, quomodò intelligendum sit, corde credi ad iustitiam, vtrum sine operibus, an cum operibus? Paulus Apostolus de iustitia, quæ ex fide est, interpretatus est, quod scriptura dicit in Deuteronomio: Propè est verbum in ore tuo, & in corde tuo, & in manibus tuis. sic enim est apud 70. diuini spiritus interpretes: pro quo est in editione Latinæ interpretatiõis ex Hebraico, vt facias illud: Deindè subiungit Apostolus, Hoc est verbum fidei, quod prædicamus. Si facit Clemens, vt in doctrina Petri, quam describit, fides sit sola notitia symboli, vt Magdeburgenses fingunt. aut si verum est dogma Luteranorum de iustificatione ex sola fide sine operibus, quomodò Paulus dicit, hoc esse verbum fidei, quod prædicat, quod propè est, sicut dicit scriptura, in ore tuo, & in corde tuo, & in manibus tuis: siue, Vt facias illud? An D. Paulus cum hic scripturam Deuteronomij citat pro iustitia, quæ ex fide est, quia prætermisit hoc, Et in manibus tuis, siue, Vt facias illud, diminuere voluit ex verbis prophetiæ, vt iuxta Apocalypsim beati Ioannis, auferret Deus partem eius, qui hoc faceret, de libro vitæ, & (iuxta Salomonem) reperiretur mendax: Absit. Non enim eò infanie processistis, vt hoc dicere audeatis. Prætermisit igitur Paulus illud, In manibus tuis, siue, Vt facias illud, propter breuitatem sibi familiarem: simulq; docuit, eum qui fidem sine dilectione habet, credere illum quidem, sed non corde credere, esseq; auditorem verbi tantum, sicut vocat beatus Iacobus. quales sunt, quos Luterus iustificat per fidem solam. Hi enim sunt auditores tantum, quibus quidem non conueniunt, quæ iustitia, quæ ex fide est, dicit in Deutero. vt D. Paulus interpretatus est: sic enim ait Apostolus: Quæ autem ex fide est iustitia, sic dicit: Nè dixeris in corde tuo, quis ascendet in cælum &c. Sequitur autem in Deut. vt deferat illud ad nos, scilicet mandatū: deindè subiungit: Vt audiamus, & opere cõpleamus: siue, vt est apud LXX. Vt audientes faciamus. Cùm audiètes, dixit, credètes intelligit. fides enim per auditū, sed quia non satis est ad iustitiã, auditores tantum esse, sed opus est, factores esse verbi: coniunxit scriptura opus cum fide ex auditu, inquit, Et audientes faciemus. Totum hunc Deutero. locum, nè vos Magdeburgenses cauillari possitis, non nos, sed Paulus ipse, de iustitia, quæ ex fide est, interpretatur. Deindè pergit Apostolus interpretari pro sua sapientia, quod in lege prophetice & allegoricè scriptum erat de iustitia ex fide, subiungens: Quia si confitearis in ore tuo Dominum Iesum, & in corde tuo credideris, quod

Rom. 10.

Deut. 30.

Deut. 4.

Deut. 12.

Prov. 30.

Iac. 1.

Rom. 10.

Rom. 2.

Locus Deut.

de iustitia

ex fide, ab

Apostolo ex-

positus contra

Hhh 2 Deus

*commentum
Lutheranorum
de iustificati-
one ex sola
fide.*

Deus illum suscitauit à mortuis, saluus eris. Si credideris, inquit, in corde tuo: non dixit, Si credideris: sed, Si credideris in corde tuo, scilicet hoc verbum fidei, Vt facias illud: sic enim est in loco Deuterono. quem Apostolus hic sequitur & interpretatur, saluus eris. Salus ergò non consistit in credendo tantum diuinæ veritati, quod ad perfectionem fidei ex parte intellectus pertinet, sed simul in credendo corde, id est, in credendo & volendo facere ex dilectione omnem voluntatem Dei, cui credimus, quod quidem pertinet ad perfectionem fidei ex parte voluntatis. Cor enim in scriptura sæpè significat mentem cum dilectione, quia sicut cor vitam spirituales cum reliquis membris, sic mens quæ in dilectione viuit, vitam spirituales cum reliquis partibus animæ, id est, cum irascibili & concupiscibili communicat. His verbis Procopius Gazæus interpretatur illud in Prouerb. Inclina bit cor tuum ad cognoscendum prudentiam. Sed prosequamur testimonium Pauli. Postquam enim dixit, Corde creditur ad iustitiam: subiungit, ore autem fit confessio ad salutem. cum autem dixit, confessionem oris necessariam esse ad salutem animæ, quæ est propria iustitiæ, satis iam declarauit, tunc nos credere corde verbum fidei, cum quod in dilectione credimus, operamur. Ex abundantia enim cordis, vnde omnia opera bona & mala exeunt, os loquitur, sicut Dominus dixit: & Ecclesiasticus item sermonem ait antecedere omni operi: aut, sicut est in exemplaribus Græcis, sermo est principium operis. Interrogabo hic Magdeburgenses & ceteros Lutheranorum magistros, qui tradunt, per solam fidem sine operibus, & ante opera hominem iustificari, an credant ad salutem & vitam, quia iustus ex fide viuit, necessarium esse aliquandò ore fidem confiteri, vt in persecutione? non credo negabunt, nè apertè negent Paulum, qui dicit, Ore fit confessio ad salutem: vt si non fiat, cum tempus postulat, pereat tanquam iniustus, qui non est ore confessus. Quæro deinde, vnde existat hæc confessio? an ex sola fide antegressa? minimè. Si enim ex sola fide existit, cur non omnes, qui fidem habent, confitentur, sed potius alij fidem confitentur, alij fidem negant? Fides ergò sola, quam iactatis, non habet, vt dicere soletis, hoc ingenium & naturam, vt exerat vires ad confitendum ore, cum opus est, alioqui in omnibus, qui fidem habent, exereret. Existit ergò confessio fidei, ex fide simul & dilectione. Quia enim iste verbum fidei cum dilectione credit, diligens Deum plùs quam se: idcirco inter gladios & tormenta & tyranni minas ore confitetur. Huiusmodi fidei cum dilectione propria est vera fiducia, longè alia ab illa terrena & carnali ac diabolica, quam vos sine & ante opera, per & propter solum Christum iactatis: Sic enim, qui nouum dogma introduxistis, nouum quoque loquendi genus reperistis. Sed pergamus ad reliqua scripturæ testimonia de fide in doctrina beati Petri, quam Clemens in epist. sua ponit. Sequitur enim: Vnde ait Propheta: Credidi, propter quod locutus sum. Hoc etiam testimonio probatur in doctrina Petri, quod in primordio, inquit, symboli præpositum est, Credo in Deum patrem

*Luterani cum
nouo dogma-
te falso de ius-
tificatione
ex sola fide,
nouum quoque
loquendi ge-
nus excogi-
tauerunt.
Psal. 115.*

patrem omnipotentem, præclarum fidei testimonium & fundamentum monstrari, quia saluus esse poterit, qui rectè crediderit. Et subiungit: Vndè ait Propheta, Credidi: propter quod locutus sum. Videamus ergò, an ex hoc testimonio concludi possit, quod Magdeburgen. finxerūt, sic se declarasse Clementem in expositione doctrinæ huius beati Petri, quasi fides, de qua loquitur, solam notitiam symboli significaret. Paulus ergò hunc locū Psalms in epistola ad Corinth. interpretatur. Loquens enim de tribulationibus suis, tum ad suam vtilitatem, tum ad nostrum documentum & salutem à Deo dispensatis: Quòd quotidie (inquit) pericula mortis incurrimus, & tot tantisque malis agitur, in salutem vobis cedit: sicut paulò suprà dixerat, Siue tribulamur, p vestra salute: vt scilicet, exemplo Pauli discerent mala patienter ferre. Deindè subiungit: Habentes autem eundem spiritum fidei, sicut scriptum est, Credidi, propter quod locutus sum, & nos credimus, propter quod & loquimur: scientes quoniam qui suscitauit Iesum, & nos cū Iesu suscitabit, & constituet vobiscum. Quia enim dixerat, In omnibus tribulationem patimur, sed non angustiatur: aperiatur, sed non destituimur: dei ieiunamus, sed non perimus: sicut in alio loco dixerat: Quasi morientes, & ecce viuimus. Cū autem Deus ex magnis tribulationibus ac periculis liberat, perindè videtur esse, quasi resuscitet, sicut suprà dixerat, vt non simus confidetes in nobis, sed in Deo, qui suscitatur mortuos, qui nos de tantis periculis eripuit & eruit: idcirco valde opportunè de fide & confessione resurrectionis loquens, citauit testimoniū Dauid, qui hoc ipsum, quod credidit Paulus, credidit & confessus est prius: Credidi, inquit, propter quod locutus sum, ea scilicet, quæ in proximo superiore Psalmo de anima sua ex Inferno educenda, & de resurrectione corporis futura, & de vita beata dixerat: hæc, inquam, idè confessus sum ore, quia credidi, obediendo reuelationibus fidei, quæ postulabat, vt loquerer: quod nō propter se tantum dixit Dauid, sed propter nos etiam, vt nos similiter credamus, propter quod & loquamur: sicut Apostolus exemplo suo nos docuit, inquiens: Et nos credimus, propter quod & loquimur. Ex fide enim cordis nascitur fidelis sermo oris. Vndè in Act. Apost. cū Dominus dixisset, Nūc ergò mitto te aperire oculos eorum, vt conuertantur à tenebris ad lucem, à potestate Satanæ ad Deum, vt accipiant remissionem peccatorum, & sortem inter sanctos per fidem, quæ est in me, subiungit Paulus: Vndè Rex Agrippa, non fui incredulus cælesti visioni, (nō dixit, non fui ἀπίστος, id est, non carui fide: sicut dixit de se ante conuersionem, ignorans feci ἰπ' ἀπίστια: sed dixit, Non fui ἀπειθής, id est, inobediens, quod interpret Latinus vertit, incredulus) sed ijs, qui sunt Damasci & Hierosolymis, & in omni regione Iudææ annunciabam, vt cōuerterentur ad Deum, digna pœnitentiæ opera facientes: quæ perindè sunt, quasi diceret, Credidi & obediui: & propter obedientiam fidei loquor hæc, quæ annuncio. hæc enim est sanitas & perfectio fidei, obedientia eius ex dilectione Dei. Vndè idem Apostolus in epist.

2. Cor. 4.

Psal. 115.

2. Cor. 6.

Psal. 114.

Act. 26.

1. Timo. 1.

Rom. 10.
Esa. 53.

Ad rationem
perfectam sa-
nae fidei, neces-
sariò pertine-
re obedientiã.

Quòd Lutra-
ni tradunt fi-
dẽ amitti pec-
catis mortali-
bus, Paulus
evidenter re-
darguit.

I. Cor. 5.
ad Tit. 3.

Ad Tit. 1.

Quòd neq; fi-
des quãdò so-
la est, iustifi-
care potest,
neq; quãdò cõ
charitate est,

ad Roman. cùm dixisset, Sed non omnes obediunt euangelio: subiungit ad probandum, quod dixerat: Esaias enim dicit, Dñe, quis credidit auditui nostro? Credit ergò perfectè & sanè is, qui ad fidem adiungit obedientiã sanctam, & spiritualem dilectionis Dei, quod est omnium præceptorũ caput, Etenim si non pertinet necessariò ad rationem perfectæ & sanæ fidei, vt in Christo valere possit obedientiæ spiritualis adiunctio: quomodò Apostolus probauit, non omnes obedire Euangelio testimonio prophético Esaiæ, cùm ait: Dñe, quis credidit auditui nostro? Aut enim Esaias dicere debuisset, Domine, quis obediuit auditui nostro? aut Paulus, Nõ omnes crediderunt Euangelio. Quòd autem Lutherani negant, habere eos fidem, qui non obediunt fidei, affirmãtes fidem peccatis mortalibus amitti, redarguit eos idem Apostolus in multis locis suarum epistolarum. Dicant enim nobis, de quibus loquitur Apostolus in epistola ad Titum, cùm ait: Increpa eos durè, vt sani sint in fide? ijs enim, inquit Theodoretus, hũc locum interpretans, qui nondum crediderunt, blandè ac leniter oportet tradere doctrinã: ij verò, qui fidem professi sunt, & cum fide consentientem vitam nõ viuunt, acerbioribus remedijs curandi sunt. Igitur nec isti foris erant, vt nihil ad Titum pertineret, sicut Apostolus in epistola ad Corinth. docuerat: neque rursus hæretici erant, vt fidem amisissent, suo iam iudicio condemnati, id est, vt Magnus Athanasius in epist. ad Serapionem interpretatur, neq; parati iam obedire, cùm audirent: neq; resipiscere, cùm didicissent, quos declinandos esse monuit. Habebant igitur fidem, licet in fide non essent sani. Vt idẽ Apostolus testatur, qui Tito præcipit, vt increpet eos durè, vt sani sint in fide. Quis enim rationis compos eum, qui fidem non habet, increpet, vt sanus sit in fide? Quomodò enim increpatus sanabit, quod non habet? vt si quis eum, qui pedem non habet, increpet, vt pedem curet, vt sanet. Cur nõ dixit Apostolus, Increpa eos, vt fidem capiant? aut fidem recuperent? nisi quia nõ fidem, sed fidei sanitatem amiserant: erant enim, vt idem ait, inobedientes, vaniloqui, & seductores. Et in extrema parte capituli: Confitentur (inquit) se nõ esse Deum. Eccè fidem: factis autem negant. Et si enim non negant diffitendo, negant tamen malè operando: cùm sint (inquit) abominabiles & inobedientes, & ad omne opus bonum reprobi: idcirco nec hĩc dixit, cùm sint *πίστοι*, id est, sine fide, sed *ἀπειθοί*, id est, sine obedientia. Potest igitur esse fides sine obedientia, sed rursus sola sine obedientia non potest esse fides viua, neq; ad vllum bonũ opus, quod Deo placeat, sufficere, ergò neque quandò sola est, iustificare potest: neque quandò cum charitate est, sua tantum ratione iustificat, sed ratione charitatis, quæ eam perficit & sanat, & facit, vt sit virtus Deo placens. Sed excutiamus deinceps aliud testimonium de fide, quod in doctrina beati Petri in epistola Clemẽtis posita, ex propheta Abacuch sumptum est: Iustus, inquit, ex fide mea viuunt. Hoc quoq; non de sola fide dictum esse, vt Lutherani interpretantur, ex proximè antecedentibus & consequentibus demonstrari potest. Etenim quia sola fi-
des

des non habet hoc ingenium, vt isti loquuntur, id est, hanc siue naturam, siue proprietatem ac vim, vt per se operetur patientiam ad expectandum quod promittitur, & quod per fidem creditur, neque ad operandum quod præcipit is, cui creditur, idcirco idem Dominus, qui iussit prophetæ credere sine vlla dubitatione, & proposuit credenti præmium vitæ, dicens: Iustus ex fide mea viuit, vt patienter expectaret: Si morabitur, inquit, sustine, quia veniens veniet, & non tardabit. Vnde Paulus apostolus in epistol. ad Heb. hunc locū prophetæ secutus, & velut interpretans: Patientia, inquit, vobis necessaria est, vt voluntatem Dei facientes, reportetis repromissionem. Adhuc enim modicum aliquantulumque, qui venturus est, veniet, & non tardabit: iustus autem meus ex fide viuit. deinde subiungit: Quod si se subtraxerit, non placebit animæ meæ. Non dixit, Si non crediderit, aut non habuerit fidem, non placebit animæ meæ: hoc enim neque vos negatis, nec vllus Christianus: sed dixit, si se subtraxerit, s. fidei. de hac enim loquebatur: Ille autem fidei se subtrahit, qui fidei non obedit: quod idem Apostolus statim declarat, subiungens: Nos autem non sumus subtractionis filij in perditionem, sed obedientiæ in acquisitionem animæ. Non dixit, sed fidei in acquisitionem animæ, quia non fidem, sed fidei obedientiam opposuit subtractioni obedientiæ fidei, quæ subtractio obedientiæ fidei, mortifera est, vt rursus obedientia fidei salutifera, ac vitam iustitiæ præstans. Sed conferramus deinceps locum ex epist. 2. beati Petri, cum hac doctrina eiusdem in episto. Clement. exposita, vbi ædificium spiritualium virtutum describit, cuius ædificij fundamentum primū iacet fidem, quæ ad iustitiam quidē proficit, si superædificatione charitatis perficiatur. Vos autē, inquit, omnē curam subinferentes, subministrate, seu superministrate (hoc enim significat verbum ἐπιχειροῦν) in fide vestra virtutem, in virtute autem scientiā, in scientia autem abstinentiam: in abstinentia autem patientiam: in patientia autem pietatem: in pietate autem amorem fraternitatis: in amore autē fraternitatis, charitatem. Deinde subiungit: Hæc enim si vobiscum adsint, non ociosos, neque vacuos vos constituent in Domini nostri Iesu Christi cognitione. Ergo si non adsint hæc cum fide, ita vt studio nostræ superædificationis, ad quam nos princeps Apostolorum hortatur, non perducatur superædificatio virtutum vsque ad charitatem, quæ, sicut Apostolus ait, est vinculum perfectionis, vacui & ociosi erimus in cognitione Domini nostri Iesu Christi, id est, in fide: per fidem enim est Domini nostri Iesu Christi cognitio. Quomodo ergo tradunt Lutherani, non posse reperiri fidem solam, nisi adsit charitas? aut si reperiri potest, vt vel hoc loco aperte docet beatus Petrus, & in hac ociosi & vacui sumus, ac proinde inuiles, quomodo sola fides sine operibus ad salutem valet? quæ ista vestra tanta cæcitas, & incredibilis stupiditas, vt non tandem vel ex hoc loco clarissimo, vester dogmatis peruersitatem & repugnantiam intelligatis?

sua tantum ratione iustificatione, sed ratione charitatis, quæ fidem sanam & perficit.
Abac. 2.

Heb. 10.

2. Pet. 1.

Quod tradunt heretici fidem solam, sine charitate non posse reperiri, euidenter ex epistola B. Petri

Con- redarguitur.

Confutatio eorum, quæ Heerbrandus doctor Hereticus Tubingensis, de iustificatione ex fide sola contra Synodum Tridentinam scripsit, & quomodo fides sola non tantum sit demonum, ut ille tradit, sed etiam hominum peccatorum dilectione carentium, & quod non amittatur propter peccata mortalia: idq̄ probari pluribus locis scripturæ sanctæ, & auctoritate sanctorum patrum. Item de fiducia, quod ignoranter eam à fide non distinguat: & quæ eius, & spei vis, & quomodo primus motus ad diuinam, sit non fides, sed dilectio. Cap. 5.

Scripsit nupèr quidam vestræ disciplinæ mystagogus, Iacobus Heerbrandus, Tubingensis academix professor, articulo 18. contra Synodum Tridentinam: Non negamus in iustificatione nos simul etiã sanctificari & renouari: nec hoc negamus, nos in iustificatione fidem, spem & charitatẽ accipere: insupèr etiã affirmamus hæc coniuncta esse, & simul fieri. Sed hæc simul iuncta, nostram esse iustitiam coram tribunali Dei, negamus. deindẽ subiungit rationem: Iustitia enim nostra, inquit, constat peccatorũ remissionem, quam sola fides in Christum cõsequitur, iuxta hæc testimonia: Credit Abraam Deo, & reputatum est ei ad iustitiam: & Huic omnes prophete testimonium perhibet, remissionem peccatorum accipere per sermonem eius omnes, qui credunt in eum &c. Si iuxta hæc testimonia & alia similia, sola fides consequitur remissionem peccatorum, nõ debuit dicere Dominus de iustificatione Magdalene, Remissa sunt ei peccata multa, quia dilexit multum: sed, Quia credidit multum: Alios enim magis, alios minus credere, satis declarat, quod Apostoli orabant, dicentes: Domine, adauge nobis fidem: & quod Dominus beato Petro exprobrauit, inquiring: Modicę fidei, quare dubitasti? Faciamus ergo, sic Dominum dixisse, Remissa sunt ei peccata multa, quia credidit multum: an, si sic dixisset, de sola fide interpretari deberemus, quasi sola fides Magdalene cõsecuta esset remissionem multorum peccatorum? minimẽ, sed de fide cum dilectione. Sed vnde hoc probamus? Quia scilicet non dixit Dominus, Quia credidit multum, & si dicere hoc potuisset: sed dixit, quia dilexit multum, ut intelligamus credidisse eam cum multa dilectione. quia ut credere potuit, & non diligere, ita non potuit diligere, quin simul crederet: neq̄ multũ diligere, quin simul multum crederet. Sic igitur cum dicit scriptura, Credidit Abraam Deo, & reputatum est ei ad iustitiam: necesse est, ut perindẽ sit, ac si diceret: Credidit Abraam Deo cum dilectione, & reputatũ est ei ad iustitiam, cum fides, quę apud Deum valet, illa sit, quę est *διὰ ἀγάπης ἰσχυρομένη* id est, quę per dilectionem viget & exercetur, sicut corpus viget & exercetur per animam, sine qua mortuũ est. Quę autẽ sola fides est, id est, sine dilectione, nihil ad vitam æternã prodest. At negat Heerbrandus huiusmodi fidem solam, id est, sine dilectione, fidẽ hominũ esse, immo dicit esse fidem demonũ. Sed si ita est, cur

Confutatio eorum quæ Heerbrandus doctor Tubingensis nupèr contra Synodum Tridentinam de iustificatione ex sola fide scripsit. Luc. 7. Luc. 17. Matth. 14.

Gene. 15. Rom. 4.